

Elöljáró beszéd

Talán úgy tűnhet, kevesebbet tudok a világról, mint Önök, azaz újra nekifutva azt mondhatom, bizonytal kevesebbet tudok a világról, mint Önök, még pontosabban fogalmazva összehasonlítani egyáltalán az Önök tudását az enyémmel, még ha abból Önöket hoznám is ki győztesnek, önmagában sértő lehetne az Önök számára, még úgy is, hogy engem megnyugtat az a tudat, hogy Önök, akik nálamnál jóval többet tudnak a világról, fölismerik tudatlanságomat, és tudásukból adódó nagyvonalúsággal fogadják bátortalan és együgyű közeledésemet, hiszen éppen ezért lettek Önök azok, akiket éppen Önökként ismerek, és akiknek most ezeket az ügyetlen mondatokat fogalmazom, amelyekkel egyszerre szándékom kifejezni tiszteletemet és megbecsülésemet Önök iránt, amit persze ügyetlenül, sután teszek, hogyan is tehetném másként: az Önök számára nem csupán nem létezem, valójában nem is számít a létezőm, ily módon az sem, miként vélekedem a világról általában, sem kiváltképp és például: Önökről. Ám ez semmiképpen nem jelenti azt, hogy elvonnám Önöktől világról való széles tudásukat, szándékkal és nyomatékkal használva ismeret helyett tudást, amelybe éppenséggel beleértem azt is, hogy rólam is rendelkeznek ezzel a tudással: hiszen a világ része vagyok, még ha parányi, jelentéktelen része is, ám az Önök figyelmét aligha kerülhetni el. Ezért nehéz számomra kifejezni nagyrabecsülés mérheterlen mértékét, mert olybá tűnhetne, mintha azt feltételezném, mintha abból indulnék ki, hogy Önök számára valamiféle legitimitást kínálna az, hogy én, éppen én, Önöket valami módon, dicsérőleg persze, szóba hozom, mintha azt feltételezném, hogy az Önök létezőse, kiváltképp az Önök éppen így való létezőse bármi módon is összefüggésben állna az én jelentéktelen, Önökkel összevetve pedig kétségtelenül említésre sem méltó létezősemmel. De én ennek még a lehetőségével sem szeretnék előhozakodni, nem is feltételezem, hogy ez a lehetőség egyáltalán adott, hogy adva volna, és nem azért, és kérem, ne értsék félre, mert Önök ezt esetleg ne vennék komolyan, hiszen megfontolnák, tudom, bölcssek Önök annyira, hanem azért, mert belátom, ténylegesen belátom képtelenségét annak a feltételezésnek, hogy Önök általam létezőnének. Én, aki a bölcsességéről, annak határtalanságáról aligha tudhatok bármit, hogyan is képzeltem, hogy majd arról éppen Önökre vonatkozóan megnyilatkozhatnék, tehát kérem, a kijelentést, tudniillik az Önök határtalan tudására vonatkozóan, mint tőlem származót, ne vegyék figyelembe, azaz hogy éppenséggel vegyék, de ne oly módon, mintha én venném a bátorságot, és nemkülönben a jogot arról ítékezhetni, hogy az Önök intellektusa, tapasztalata, műveltsége és empátiája, melyet szívesen nevezek bölcsességnek együttesen, milyen is volna, hanem csak oly

módon tekintsék, mint egy ostoba ember ügyetlen hangú nagyrebecsülésének megfogalmazását az Önök irányába. Mert hiszen hogyan jöhetnék ahhoz, hogy az Önök bölcsességét egyáltalán méltatni merjem, micsoda önteltség volna ez egy olyan balgától, mint amilyen én vagyok, azt föltételezni, hogy ha föl nem is ér, de fölláthatni fölláthat odáig, ahol az Önök bölcsessége szétterülve sugároz. Ebből is láthatóvá válik az Önök számára balgaságom, sutaságom, ama fennsík-ról nézve lefelé, mint azt fentebb már írtam, az tehát, hogy megszólítani Önöket aligha volna és lehetne bátorságom. Hiszen, ahogyan ez világos lehetne számomra, ha ostobaságom és ebből fakadó bátorságom nem vette volna el a belátás józan képességét, Önök nem tudnak, hogyan is tudhatnának létezésemről, és ha mégis hallottak volna már felőlem, ami a számomra igazán megtisztelő, mi több, hízelgő és szívet dobogtató érzés, még úgy is, ha csupán elképzelem, hogy Önök tudhatnak a létezésemről, hogyha tehát mégis hallottak felőlem esetleg, mit is számítana az Önöknek, látszani pedig ugyan minnek is látszana onnan, ahonnan Önök tekinthetni tekinthetnek a világra. Ám ilyenkor, képzeletben nem állhatom meg, hogy ne fogalmazzam tovább ezt az álmot, talán inkább vágyálmot, amely így már, továbbírva nem is vágynak, hanem határozottan ostobaságnak tűnhet fel Önök előtt, ostobaságom újabb ékes bizonyítékának, még úgy is, hogy az Önök bölcsessége előtt bizonyítás nélkül is megmutatkozik az én ostobaságom, tehát hogy azt képzelhetem, hogy Önök nem csupán tudnak rólam, hanem konkrétan talán arról is hallottak, mit csinálok. Esetleg – és tudom, hogy ez most már az álmok és az ostobaság végleges birodalma, a valóságnak ehhez semmi köze nem lehet, ez a képtelenség maga – az is lehetséges, hogy találkoztak valamely munkámmal, mi több, talán az megragadta az Önök képzeletét, és beköltöztek egy pillanatra abba a világba, melyet én teremtettem, bár világos a számomra, hogy teremtésnek mondani azt a farigcsálást, sőt, és engedjék meg, hogy alászálljak olyan világokba, melyeknek nyelvét Önök aligha értik, azaz, megint ne értsenek félre, bizonyonnyal értik, hiszen Önök mit ne értenének, hanem inkább nem használják. Hogy szerény személyem nem teremt, az bizonyos, onnan, ahonnan Önök rám esetleges pillantást vetnek, inkább farigcsál, amiként írtam az előbb, ekecsöl, ami még igazabb arra a nevetséges és Önök által tény szerint nem ismert tevékenységre, és annak megmutató, látható eredményeire, amelyet munkának neveztem imént, hogy tehát Önök az Önök által teremtett világból, melyet Önök méltán neveznek a valóságnál is igazabb valóságnak, hirtelenjében és átmenetileg átköltöztek oda, az enyémbé, amely az Önök által teremtett valósághoz nyilvánvalóan nem mérhető, hiszen az Önök valósága mindannyiunké, továbbá örök, az enyém meg csak az enyém és pillanatnyi, és az is a maguk valóságában van, benne foglaltatik az Önök által éltetett valóságba, hiszen valójában Önök adták nekem annak a lehetőségét is, hogy álmodhassak valamit az Önök világába, nekem szabad helyet, kis üres helyet hagytak, annyit, hogy legalább megszólíthatom Önöket annak apropóján, hogy csalfa képzeletemben feltételezhettem az Önök rám vetett tekintetét, és abban a tekintetben alkotásom átmeneti felfényesedését. Ezt is az Önök bölcsességének bizonyosságaként látom, és nem a magam dicsőségének, hiszen nem én érdemeltem ki az Önök tekintetét, hanem éppen az Önök tekintete teremtett meg engem, szóval ez az Önök bölcsességének bizonyossága, miközben ne értsenek félre: nem

szükségeltetik ezt a bölcsességet igazolni, hiszen Önök bíznak bölcsességükben, és mivel Önök bölcssek, hogyan is lehetne megkérdőjelezni egyáltalán saját bölcsességükbe vetett megalapozott bizalmukat. Hiszen ki volna közelebb az Önök bölcsességéhez, mint éppen Önök, és mi állhatna jobban egyben Önökkel, mint az Önök önnön bölcsessége. Valójában tehát az én együgyűségem, sutaságom nem is Önökhöz, hanem az Önök bölcsességéhez fordul, hiszen nem kívánok oly ostobának tűnni, hogy összekeverném a bölcsességet a bölccsel, miközben nem is állítanám, hogy Önök külön állnának bölcsességüktől. Semmiképpen nem kibebívtam az Önök érdemét abban, hogy ezt a bölcsességet Önök teremtik, őrzik és hordozzák, tehát hogy félre ne értsenek, nem kétely, kérdés húzódik meg kijelentéseim mögött, miszerint kik is volnának Önök a bölcsesség nélkül, mert még csak feltételezni is azt, hogy Önök kevesebbek annál, mint aminél annyival többek, balgaság volna, és én ismerem jól ezt a balgaságot, az én balgaságomat, melyhez oly közel állok, amennyire Önök a maguk bölcsességéhez. Valójában úgy is mondhatnám, hogy nem én szólok Önökhöz, hanem az én balgaságom beszél most az Önök bölcsességéhez. Ám ha úgy van, amiként azt az Önök bölcsessége hangoztatja, hogy a balgák oly balgák, hogy önnön balgaságukat fel fogni képtelenek, a bölcs szerénysége pedig abból fakad, hogy éppenséggel tudomása van arról, hogy a világból mennyi mindenhez nincsen hozzáférése, akkor tehát, és bízom benne, nem elhamarkodott és ostoba a következtetés, melyet éppen az Önök bölcsességének köszönhetően vél érteni az én balgaságom, éppen a legbalgábbnak tűnik bölcsességnek az ő balgasága, míg a legbölcsőbb az, aki kétellyel kel és fekszik nap nap után, saját bölcsességét illetően. Így tehát én Önöket a legbalgábbnak kell, hogy lássam, hiszen bölcssek, én magam pedig legbalgább vagyok, ily módon magamat tévedhetetlennek ismerem, és hogy én Önöket mint bölcsket szólítom meg, és Önök rám úgy tekintenek mint ostobára, abból az következnek, hogy én Önöket mélyen sértem meg, tudom, mintha megvetném Önöket, mintha gúnyt űznék Önökből. Ezért lett volna illendő Önöket, hogy legnagyobb tiszteletem megmutatkozhassék az Önök irányába, ostobának neveznem. Ekkor és csakis ekkor várhatnám az Önök megbecsülését és elismerését annak tudatában, hogy tanaik szerint járva el nem ismerem rá önnön ostobaságomra, és így Önökhöz, mint balgákhoz szólok, míg Önök méltán nyugtázhatnák tanaik igazát azzal, hogy a balgák tehát tényleg bölcsnek látják önmagukat, és a bölcsket ostobának. Gondolatmenetemből tehát az következik, hogy nem csupán megsértettem Önöket azzal, hogy bölcsnek ismertem fel Önöket, hanem továbbmenve, a magam ostobaságának belátásával az látszhat feltételeződni, mintha magam is bölcsnek gondolnám magamat, azzal bizonyítva éppen Önök előtt ezt, hogy ostobaságomat felismerni és föltárni Önök előtt nem átalom, mi több, mintha még büszkén kérkednék is azzal, hogy furfangos módon bizonygatom ostobaságomat, újra és újra azt vágva az Önök arcába, hogy én magam bölcsnek hiszem magamat. Nem az Önök mélyeséges megvetése és megsértése ez? Talán azt gondoltam volna, hogy az Önöknek írt soraim esetlegesen megingatják Önöket abbéli meggyőződésükben, hogy Önök Önök? Hiszen Önök éppen azért oly bölcssek és Önök, hogy ráismerjenek kised játékaira egy olyanak, mint én, és ennek a provokációnak első mondata Önök előtt már akkor leleplezve árválkodott, amikor én még le sem írtam a továbbiakat. De higgyék

meg, nem provokáció ez, nem is pökhendiség, önteltség, és talán nem is ostobaság – bár ha valaminek, inkább látsszék ez utóbbinak, mintsem az előzőeknek –, hanem elárvultságom, bizonytalanságom, kétségem ide helyezése, ide, erre a papírlapra, ide, ezekre a szavakra és mondatokra bízva mindent, és a szóközökre, ahol aztán tényleg fölfehérlik a papír, úgyhogy nem is így mondanám, hanem inkább úgy volna helyesebb, ha azt képzelném arról, amit Önök csak legmerészebb álmaimban látnak, tehát az Önök valóságában ez csak azért létezhet, mert én éppenséggel itt az álomról fecsegek, az álomról, amelybe mintegy beleálmodtam Önöket, hogy egy tegnapi újságpapírba lenne belehajtva kenyér, szalonna, hagyma, és ezt képelem én az Önök uzsonnájának, és amikor kicsomagolják a kenyeret, szalonnát, hagymát, még úgy is, hogy biztosan nem hagymát, inkább paprikát vinnének magukkal, mert bölcsességük arra is tekint, hogy megszólalásukkal ne terjengjen azonmód hagymaszag, és esetlegesen nem is paprikát, amely ártalmas gázokkal tölti fel az éhes testet, hanem paradicsomot csomagolnának, amely viszont kétségtelenül savat csinál még a legbölcsebbek gyomrának is, szóval oly tudatlan vagyok, hogy valójában kenyér és szalonna mellé zöldséget csomagolni még képzeletben sem mernék, hogy tehát akkor az asztalra, a meleg tenyerükre vagy a puha ölükbe terített konyharuhán volna kiterítve az Önök uzsonnája, és a zsírfoltos papírlapon egy-egy szó kivehető volna, az én hiúságom szavai, és arra Önök felfigyelnének, ahogyan kissé előredőlve, vagy nem is, inkább a papír fölé hajolva egyet-egyet jóízűen harapnának.